

NEVROZ QANDAY KASALLIK? BEMORLARDA NEVROLIK HOLATLAR TAHLILI

Shamayeva Muhabbat Baratovna

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti Termiz filiali o'qituvchisi

Jonqobilova Qunduz Rustam qizi

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti Termiz filiali talabasi

Azamatova Amina Azamatovna

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti Termiz filiali talabasi

Xursanova Muxlisa Toxirovna

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti Termiz filiali talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada nevrozning kelib chiqish sabablari, turlari va uning asosiy klinik ko'rinishlari yoritilgan. Nevrotik holatlarning bemorlarda qanday namoyon bo'lishi, psixologik va klinik tahlil mezonlari ta'riflangan. Shuningdek, nevrozning diagnostik tamoyillari, davolash usullari va profilaktika choralariga ham alohida e'tibor qaratilgan. Maqola tibbiyot talabalari va amaliyotchi shifokorlar uchun qo'llanma vazifasini bajaradi.

Abstract: This article discusses the causes, types, and main clinical manifestations of neurosis. The manifestations of neurotic states in patients, as well as the criteria for psychological and clinical analysis, are described. Special attention is also paid to the diagnostic principles, treatment methods, and preventive measures of neurosis. The article serves as a guide for medical students and practicing physicians.

Аннотация: В данной статье рассматриваются причины, типы и основные клинические проявления неврозов. Описываются проявления невротических состояний у пациентов, а также критерии психологического и клинического анализа. Особое внимание уделяется также принципам диагностики, методам лечения и профилактическим мерам неврозов. Статья служит руководством для студентов-медиков и практикующих врачей.

Kalit so'zlar: Nevroz, nevrotik holat, stress, psixogen omillar, nevrasteniya, obsesiv-kompulsiv nevroz, fobiyalar, psixoterapiya, tashxis, psixologik tahlil.

Asosiy qism

Nevroz tushunchasi

Nevroz — bu psixogen omillar ta'sirida rivojlanadigan, qaytar va funksional xarakterga ega bo'lgan psixik buzilishdir. Ruhij jarohat etkazuvchi omillar natijasida

Rivojlanadigan asab sistemasining funktsional

Kasalligiga nevroz deyiladi. Demak, nevroz – psixogen

Kasallik. Nevrozda organik simptomlar kuzatilmaydi,

Biroq vegetativ simptomlar aniqlanadi. Nerv

To'qimalarida morfologik buzilishlar bilan kechuvchi

Kasalliklarga organik, funktsional buzilishlar bilan

Kechuvchi holatlarga funktsional kasalliklar deyiladi. Nevrozda organik miya zararlanishi kuzatilmaydi, bemor o'z holatini to'liq anglay oladi, lekin ruhiy noqulaylik, xavotir, irritabilitet va somatovegetativ shikoyatlar bilan qiynaladi. Bu kasallik psixozlardan farqli ravishda shaxsiyatning butunligini buzmaydi.

Kelib chiqish sabablari

Nevrozning etiologiyasi ko'p omilli:

1. Psixologik — uzoq davom etuvchi stress, ruhiy jarohatlar, ziddiyatli oilaviy muhit, ijtimoiy bosim.
2. Biologik — nerv tizimi labil yoki zaif bo'lishi, irsiy moyillik, organizmning toliqishi.
3. Ijtimoiy — qo'llab-quvvatlashning pastligi, notinch yashash sharoitlari, professional zo'riqish.

Ushbu omillar ruhiy muvozanatning buzilishiga, ichki konfliktning kuchayishiga va vegetativ nerv tizimining disbalansiga olib keladi.

Nevrozning asosiy turlari

1. Nevrasteniya (asabi zaiflik)

Bu turdagi nevrozda umumiy charchoq, tez jahllanish, bosh og'rig'i, uyqusizlik, ish qobiliyatining pasayishi asosiy belgilar hisoblanadi.

2. Histerik nevroz

Emotsional zo'riqishning tashqi ko'rinishlar bilan ifodalanishi xos: falaj, nutq buzilishi, qaltirash, ko'rish yoki eshitish buzilishi, demonstrativ xatti-harakatlar.

3. Obsesiv-kompulsiv nevroz

Mantiqsiz takroriy fikrlar (obsesiyalar) va ularni kamaytirish uchun bajariladigan majburiy harakatlar (kompulsiyalar) bilan kechadi.

4. Fobik nevrozlar

Aniq obyekt yoki vaziyatdan haddan tashqari qo'rqish: balandlik, yopiq joy, ijtimoiy vaziyat, kasallikdan qo'rqish va boshqalar.

Nevrotik holatlarning klinik belgilar

Tashvish va xavotir

Emotsional beqarorlik, ko'p ranjish

Uyqusizlik yoki seruyqulik

Yurak urishi, terlash, titroq

Bosh og'rig'i, mushaklarda taranglik

E'tibor, xotira susayishi

O'ziga past baho, ishonchsizlik

Bu belgilar organik kasallik belgilariga o'xshashi mumkin, ammo chuqur tekshiruvlarda somatik o'zgarishlar aniqlanmaydi.

Nevrotik holatlarni tahlili

Psixologik tahlil

Nevrotik bemorlarda:

Stressga sezgirlik kuchli bo'ladi,

Perfeksionizm yoki ichki konflikt mavjud,

Emotsiyalarni boshqarish qiyin,

Xavotirga moyillik sezilarli.

Ularda psixologik himoya mexanizmlari (repressiya, kompensatsiya, regressiya) kam samarali ishlaydi.

Klinik tahlil

Sub'ektiv shikoyatlar ko'p, lekin klinik tekshiruvlar deyarli normal.

Vegetativ disfunktsiya belgilarini ko'p uchratish mumkin.

Organik kasalliklar istisno qilingach, nevroz tashhisi qo'yiladi.

Tashxislash

Nevrozni aniqlashda:

Klinik suhbat,

Psixologik testlar (Bek shkalasi, XADS, MMPI),

Nevrologik ko'rik,

Somatik kasalliklarni istisno qilish

Muhim ahamiyatga ega.

Davolash usullari

1. Psixoterapiya

Kognitiv-behavioral terapiya

Psixodinamik terapiya

Oilaviy va guruh terapiyasi

Relaksatsiya va stressni boshqarish mashqlari

2. Dori vositalari

Anksiolitiklar

Antidepressantlar (SSRI guruhi)

Yengil sedativ preparatlar

3. Hayot tarzini o'zgartirish

Rejimga amal qilish

Jismoniy faollik

Muloqot va ijtimoiy faollikni oshirish

Yetarli uyqu va ovqatlanish

Davolashni boshlashdan oldin nevrasteniyaning keltirib chiqargan Sabablar aniqlanishi va ular iloji boricha bartaraf qilinishi kerak. Asosiy Sabablar bartaraf etilganda, aksariyat bemorlarda davolashni davom Ettirishga hojat ham qolmaydi, ular tuzalib ketishadi. Lekin ba'zi Hollarda nevrasteniyaning sababini aniqlash va uni bartaraf etish Ancha mushkul. Bemorning oilaviy ahvoli va ishlash sharoiti bilan Tanishib, unga dam olib ishlash, ish soatlarini qisqartirish, ovqatlanish Tartibiga rioya qilish, teatr va kinolarga borib turish tavsiya etiladi. Ratsional psixoterapiya, geshtalterapiya, kognitiv-bixeviorial terapiya Va psixodinamik terapiya nevrozni davolashda keng qo'llaniladi.

- Freyd nazariyasining yaratilishiga ham nevrozni davolashga urinish Turtki bo'lgan. Shuningdek, bemorlarga umumiy massaj, igna bilan Davolash, ertalabki badantariya va sportning o'ziga ma'qul turlari Bilan shug'ullanish ham tavsiya etiladi. Yilda bir marta sihatgohlarda Dam olib turish ham o'ta foydali.
- Dori-darmonlar tavsiya etishga individual yondashish kerak. Bu Maqsadda psixostimulyatorlar, sedativ dorilar va jenshen Preparatlaridan foydalaniladi.

Xulosa

Nevroz — keng tarqalgan, qaytar xarakterga ega bo'lgan funksional psixik buzilish bo'lib, ko'pincha stress, ruhiy jarohat va emotsional zo'riqish natijasida rivojlanadi. Bemorlarda nevrozik holatlar tashvish, emotsional beqarorlik, vegetativ buzilishlar va somatik shikoyatlar bilan namoyon bo'ladi. Nevrozning o'z vaqtida tashxislanishi va kompleks davolanishi bemorning hayot sifatini yaxshilaydi. Psixoterapiya, dori-darmonlar va sog'lom turmush tarzi eng samarali davolash yo'nalishlaridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kaplan & Sadock. Synopsis of Psychiatry. 11th Edition.
2. Смулевич А.Б. Пограничные психические расстройства. Москва, 2018.
3. WHO. Mental Health Guidelines, 2022.
4. Виде-Берг Д. Клиническая психология. Санкт-Петербург, 2020.
5. O'zbekiston SSV. Ruhiy salomatlik bo'yicha uslubiy qo'llanmalar, 2023.
6. Zarifboy Ibodullayev, X.A.Abdukarimov, Z.Qurbonov, O'.Sharipov, G'. Shoumarov, 2004.
7. Z.Freyd, K.Yung, A. Mavlon, Km.Rodgers,1905.